

wihale ärritawad, saadik ei pea siis inimese õrnad nerwid mitte ärritatud saama.

Punane wärw teeb mulle alati tõdina nerwidesse. Ta mõjub wäga silma mõrtnaha peale, siit tõdistab ta nägemisenerwi ja nägemisenerw paneb kõik teised tundmuse nerwid tõdinasse. Inimese tahtmine ei jõe säharduses nerwide olekus ka mitte puutumata, waid ta saab wäga elawalt liisuma pandud. On punase wärwi kiired ühest inimesest wõi loomast wõi asjast tulnud, mis nägijal juba enne wastumeelt, siis tõuseb sagedaste paha meel rinnus ülesse, kas wab wihale ja awaldab ennast kas tõrjujas sõnas ehk teos. Ümberpööratud on lood, kui näituseks üks armas naistsugu inimene punases riides meestsugu inimesele läheneb. Seal taswawad nerwide tõdina sunnil kõiksugused igatsused ja ihaldused majatõrguselt mehe rindu: ta oidab ja loidab sundmuste määsul, hoiab inimestest eemale, ringutab läsa ja waikib. Meel on ärtas, tolt tahtmise wasta — surm suuksutab poisist.

Riisugusid ärritawaid tundmust wõib inimene wististe ka muidu saada, aga punane tuluse wärw on kõige ägedam neid sünnitama.

Seda ütlen mina Sepa Rein, aga mitte, nagu mõni armab, Rõldri Rihkel. See terwe peatükk, kus Rihklist ja Wiust kõne, on minu hooletis Rihklist enesest tõnelda jäätud. Ja ma täidan Rihkli soowi suure hea meeleaga ning tahan siin palju tarkust wälja laotada inimestele õpetuseks ning enesele meele jahutuseks.

See tähendatud punane wärw on ka Rihkliste palju tuskat teinud ning selle pärast on ta minu hooletis selle pealüki oma eluloost annud. Ja kui ma õigust pean tunnistama, siis olen ise ka punaste palgede ning weel punasemate huulte pärast palju oma nooremas eas kannatanud. Seda ütlen neile noorematele troostiks, kes just parajaste padalis on. Ka õiendan ma sellega neid eksiist armamist, mille tõttu üks wana pois kõikidest tundmustest tühi ja kõikidest palawikudest paljas olla. Alma hooplemiseta wõin öelda, et palju rohkem oma noores eas olen kannatanud kui mõni praegune haljasnoft. D, meie olime muiste ka

poisid! Tootsime kas wõi seinast läbi riisuguse kirju põlle järele. Praegused poisid on wabest meie wanade wasta oiseltui wihmausid siisalikude wasta. Nemad roomawad nii tase, tase ja tatsuwad ju hulga maa pealt oma terawa ninaga ette, kas ka rahakott tüdrukul waruks walmis on; pole neil nerwisid, pole neil werd. Meie ajal hüüti küll nerwisid pudusoonedeks ja wähesed wanemad inimesed teadsiwad ka sedagi nime, noorematel oliwad nad nime ja nää poolest hoopis tundmata. Aga teo poolest, ehei! Hoopis teine inimese tõug elas siis. Elawad, kräbedad, tulised oliwad nad. Polnud seal aega ega arupidamist. Kase Juhan, peremehe sõõk ja priitoit! Kuud nad nii aeglased, aelewad ja mõtlewad. Aga mis nad paraku mõtlewad? On see ka mõtlemine, kui üks terwed nädalid ümber wedeleb, ei saa ega saa asjaga joonele. See pole kellegi mõtlemine.

No aga, mis ma neid nooremoid ka nii wäga noomin. Eks igaüks tunne oma asja kõige paremaste. Nää praegusel ajal on ju ka see rahakott nii kutsariks pükki seatud. Tema see seda eluwankrit jubib. Kammonat, mees midagi ei maffa. Selle pärast peab siis ka koblama läpuga, kas tüdrukul rahakott lõrmos, muidu waja kotsja hobuse pea teise talusse pöörata. Kandke, lapsukesed, oma toormat, kandke pika meelega. Punane wärw pole mitte ükski wärw. Punane wärw oli meie wanade wärw.

Wanadega on aga wana aeg möödas. Uus aega uued lombid, uued mõtted, uued nerwid, uued wärwid. Teie nooremad, teie wärw pole mitte punane waid ta on roheline. Roheline on teie wärw. Ärritatud meel nõuab lahutust. Ikka ei jõua inimene ärritatud meelel elada. Ra h u on ülem kui ärritus. Roheline wärw on rahusünnitaja. Roheline wärw lahutab ärritatud meelt. Kui mingi asi sind pahandanud, siis mine toast wälja halja metsa alla, ehk waata läbi akna õue rohelise puu otsa, küll näed, tust lahkeb, meel läheb lahkeks. Selle pärast kiidame uut aega, kus eluhoonetel suuremad aknad teha, nii et rohelised puud ja rohelised põesad, muru ja rohumaad oma ahutawa karmaga kõige keweade, jume ning sügise aja r a h u-